

Posudek diplomní práce

Bc. Milan PODPERA (studijní obor Předškolní pedagogika)

BÍLÁ MÍSTA V PŘÍPRAVĚ UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

vedoucí diplomní práce doc. PhDr. Eva Opravilová, CSc

V předložené práci se autor s úkolem vyrovnal způsobem, který přesahuje standard diplomní práce. Svým přístupem k řešení problematiky prokázal teoretickou orientovanost, schopnost kritické analýzy, komparace, samostatné reflexe a tvůrčí invenci. Shromáždil a vyhodnotil řadu cenných údajů, s nimiž lze v koncepci přípravě učitelek mateřských škol dále pracovat.

Teoretická část nejprve poučeně využívá všechny dostupné informační zdroje k seznámení s dosavadní historií přípravy učitelek mateřských škol u nás. Popis a rekapitulaci vesměs známých faktů obohacuje evaluační analýza, jejímž hlavním kritériem je funkčnost a propojení teoretické a praktické přípravy učitelek mateřských škol z hlediska naplnění specifických (a měnících se) úkolů předškolního vzdělávání. Tuto myšlenku dále sleduje v podrobné analýze současných modelů přípravy s přihlédnutím ke stávajícím transformačním proměnám celé učitelské profese. Jako nosnou ideu v přípravě na roli učitelky mateřské školy deklaruje profesní standard s vymezenými rolemi a kompetencemi, který zatím chybí.

Závěr teoretické části tvoří komparace 10 vybraných systémů přípravy pracovníků předškolního vzdělávání v zahraničí.

Teoretická část jako kompaktní celek v rozsahu 70 stránek představuje solidní východisko pro část, věnovanou vlastnímu výzkumnému šetření.

Praktická část zahrnuje jednak podrobnou, úplnou a přehledně zpracovanou srovnávací analýzu současných edukačních přístupů jednotlivých vzdělávacích institucí s vhodně stanovenými indikátory. V ní jsou shromážděna aktuální data, využitelná pro úvahy k současně konstituovaným programům přípravy pracovníků předškolního vzdělávání. Hodnoceny jsou celkem dva středoškolské programy, jeden program pedagogického lycea, dva programy VOŠ a 7 programů pedagogických fakult.

Další pohled na problematiku přípravy poskytuje vlastní šetření, v němž se autor pokusil zachytit jak vnímají potřeby svého vzdělání a jeho zaměření (s různým časovým odstupem a délkou praxe) samy učitelky, které programy absolvovaly. I toto šetření má jasně formulovaný záměr a podnětné závěry, i když je jeho validita limitována velikostí vzorku.

Závěry ze všech etap šetření upozorňují jak na obecnější problémy učitelské profese, (např. poměr teorie a praxe, podíl složky pedagogicko psychologické a oborově didaktické), tak na specifické problémy učitelství pro mateřské školy (erudice a dovednostní základ estetických a prakticky předmětů, uživatelská úroveň psychodiagnostiky).

Za velice závažné považuji zjištění o převládající absenci mravní výchovy a profesně etické přípravy ve všech uváděných programech, vyplývající z rozboru a nepřímo i z výpovědí respondentů. Zajímavé je, že v názorech a reflexi vlastní přípravy učitelů můžeme najít některé překvapivé momenty (kladný vztah k náročné přípravě v hudební a tělesné výchově, rozpaky nad úzce praktickým zaměřením některých disciplín, potřeba širšího teoretického zázemí).

Plánovaný záměr připravit vlastní návrh programu autor po analýze zjištěných údajů z šetření a uvědomění si všech složitých vazeb a otevřených otázek, opustil. Nahradil ho prezentací základních myšlenkových východisek a nezbytných podmínek při jeho konstrukci. Z nich považuji za významné doporučení zvýšit podíl funkční psychodidaktiky, organickou vazbu praxe na teorii a osobnostně i speciálně didakticky cílenou etickou výchovu.

V rámci potvrzení či popření hypotéz v souladu s autorem shledávám jako jedno z hlavních bílých míst pregraduální přípravy pro pracovníky předškolního vzdělávání neexistenci specializovaného profesního standardu. Podotýkám, že v budoucnu se bude institucionální předškolní vzdělávání svým způsobem diverzifikovat a "klasická" mateřská škola se nevyhne jisté „konkurenční“ soutěži.

Konstatuji také, že autor prokázal značnou orientovanost v odborné literatuře i jejím využití a citaci v souladu s bibliografickou normou (66 uvedených titulů a zdrojů, včetně zahraničních, 38 komentovaných tabulek a grafů v textu, 22 v příloze).

Práce po stránce obsahové i formální spolehlivě naplňuje požadavky úspěšné obhajoby, k níž ji doporučuji.

Při obhajobě prosím:

1. vysvětlit významový a etymologický základ pojmů sociometrický a sociocentrický (str.13),
2. pokusit se charakterizovat představu o obsahu a metodách přípravy v oblasti profesní etiky.
3. zvážit zda existují limity pracovníka předškolního vzdělávání z hlediska věku dítěte (specializace pro děti mladší tří let, typický věk mateřské školy, přesah za hranici povinné školní docházky).

Návrh na klasifikaci :

Praha, 28.4.2008